

271010196

Tinus in militaire dienst. Op naar Nederlands Indië.

Bij het opruimen van mijn zolder (26-2-2008), vind ik een grote doos vol papieren van mijn ouders. Rapporten, diploma's, getuigschriften, papieren horende bij het uitreiken van medailles aan mijn vader, herinneringsboekje van Nederlands Indië en een boekje waar mijn vader een klein stukje over zijn oorlogstijd in heeft geschreven. Het verhaal hieronder wordt de komende dagen bijgewerkt. Binnenkort krijg ik van het Ministerie van Defensie, materiaal over mijn vader. Ook dan zal ik wijzigingen aanbrengen. Ik kan een gevoel van opwinding niet onderdrukken. Het verhaal wordt steeds groter en completer.

10 april 2008 komt de lang verwachte brief van het Ministerie van Defensie binnen. Een pasfotootje wordt meegezonden, één die ik nog niet gezien heb. Een jongeman van 20 in dienstkleiding. De foto hierboven is in burgerkleding dus waarschijnlijk gemaakt de eerste dag van aanmelding. Onderaan de pagina zal ik zijn reis met data vermelden.

2 juli 1947 – 9 juli 1950

14de Genie Veld Compagnie, 1ste regiment Pioniers. Legernummer:

Werkzaamheden bij de Genie.

- * ruimen van bommen en mijnen op konvooiwegen
- * op voorraad verkrijgen van Bailey materiaal door Bailey bruggen te vervangen door vaste bruggen (zoals bij Genoeg Melajoe, Aek Taroem en Nama Oengas
- * herstel regeringsgebouwen
- * aanleg landingstrips voor Piper cups nabij Benoet

Tinus was onder andere chauffeur en oppasser.

Ondergelopen vliegveld

Boomversperring

De persoon Tinus

Tinus is geboren in Paterswolde (Eelde/Drenthe) op 10-10-1927. Daar woonde hij bij zijn ouders met 2 zussen en 2 broers aan de Groningerweg 56. Zijn vader, Jan van Wijk, was bakker. De bakkerij heeft hij verloren door een brand. In Eelde werd het elektriciteitsnet aangelegd. Een van de werklui die bij hem bleef overnachten heeft met zijn brandende sigaret de brand veroorzaakt. Hierna is Jan een tijdje tolgaarder geweest. Als laatste was Jan in het bezit van een klein

kwekerijtje, met wat hectare land.

De dieren in het bezit van de familie bestond wisselend uit: 8 koeien, kalveren, eenden, varkens, 40 kippen en wat konijnen. Het gezin was Nederlands Hervormd. Tinus heeft 7 schooljaren doorlopen op de lagere school, dat was toen normaal. Hierna is hij naar de Tuinbouwschool gegaan van 1941 tot 1946. Na het behalen van zijn diploma, heeft hij in 1951 de opleiding Land- en Tuinbouw bedrijfsleer gevolgd. Een schriftelijke cursus Algemene ontwikkeling heeft hij in 1953 afgerond. Na zijn militaire dienst, is Tinus bij de Politie in Amsterdam gaan werken. 1 juli 1953 – 1 november 1987.

Tinus kwam niet verder dan een paar dorpen in zijn omgeving. Het moet heel wat zijn geweest om in 1947 aan zijn "grote avontuur" te beginnen. Zo dachten velen erover, niet wetende welke gruwelen ze nog te wachten stonden.

Het was een ondeugende jongeman. Geld bestemd voor het kerkzakje werd regelmatig opgemaakt aan andere zaken. Tinus was een zwijgzame man. Hij wist op jonge leeftijd al te zwijgen.

Zijn broer vertelde mij dat als er iets was uitgehaald en Tinus zei dat hij het nooit zou vertellen, hij dit inderdaad nooit deed. Zelfs niet toen de veldwachter verhaal kwam halen over een groepje jongens waar hij bij hoorde.

Tinus deed ter vervanging een melkronde. Dat hield in: de melkbussen (30 kilo per stuk) ophalen en deze boven zijn macht uit op de kar zetten. De spierballen waren er vroeg bij.

Bij de afrekenronde kon hij kiezen tussen een cent of een borrel. De borrel was bedoeld voor de oudere die de ronde deden. Mijn vader vertelde dat er vaak werd gezegd: Geef dat jong ook een borrel.

Tijdens zijn Politietijd in Amsterdam heeft hij diverse "avonturen" beleefd. De relletjes van de krakers en de voetbalrelletjes. Ik heb hem vaak met blauwe plekken zien thuiskomen. Hij wilde nooit zijn wapen mee nemen. "Wanneer je hem bij je hebt, zal je hem eerder gebruiken", zei hij dan.

Hij had een vlotte babbel over zich. Kletste zich vaak uit de problemen of kwam zo aan iets dat hij wilde hebben.

Ondanks dat hij uit Drenthe kwam is hij een rasechte Amsterdammer geworden.

Hield van het Nederlandse levenslied. Heel frappant is dat ik nu nog veel onbekende tranentrekkers mee kan zingen, tot grote hilariteit van mijn gezin.

Tinus in het leger.

Tinus begon zijn opleiding in de Kromhout kazerne. Op 3 augustus is hij overgeplaatst naar Kamp Prinsenbos, bij vliegveld Gilze Rijen.

Daar werd hij ingedeeld bij de 14de Veldcompagnie, te weten Pioniers. In de maand September heeft Tinus een opleiding gehad op de mijnschool in de Cort Heyligerskazerne.

In de maand oktober kwam Tinus terecht in Fort Rhijnauwen bij Bunnik.

Tijdens de opleiding kregen de militairen een instructiefilm te zien, over wat ze in de Oost te wachten stonden. Ook een boekje om Maleis te leren. Verder hebben ze een cocktail tegen allerlei ziektes gekregen.

Ik heb een bladzijde met "goede raad" aan de soldaten gevonden:

"Plaats een wacht voor uw lippen. Vernietig brieven, stukken en aantekeningen die niet in vreemde handen mogen komen, wees vriendelijk correct en niet te vertrouwelijk, blij onafgebroken waakzaam, sluipschutters en handgranaten zijn op

plekken waar men ze niet verwacht. Er wordt soms met in gif gedoopte pijlen geschoten. Wees voorzichtig bij aanraken. Verlies uw vuurwapen nooit uit het oog. Zoek geen onverantwoordelijk en onnodig avontuur, ge hebt kans dat ge nooit meer terugkeert. Besef dat onze bondgenoten er ook niet voor hun plezier zijn maar om ons te helpen". Verder werd er waarschuwingen rondom de geslachtsdaad verteld en een boekje uitgedeeld.

Kamp Prinsenbos. Tinus derde linksonder

De reis.

Op 28 februari 1948 vertrok hij per SS KPM Volendam richting Nederlands Indië. 26 maart 1948 kwam hij aan in Belawan (Medan).

De Volendam, aan boord waren ongeveer 2500 militairen. Officieren hadden hutten met stapelbedden, maar de soldaten in hangmatten in het ruim. stonk er verschrikkelijk. Slaapplaatsen er niet genoeg en velen sliepen op de Aan boord had Tinus al zijn 1ste straf te Hij moest de kok gaan helpen. Een echte bleek dit niet voor Tinus want de kok regelmatig aan wal om zijn voorraden aan vullen. Tinus mocht dan mee. Zo kwam hij vaak van boord en deed meteen nieuwe indrukken op. Soms liep hij mee en soms kreeg hij de gelegenheid om alleen de buurt te verkennen.

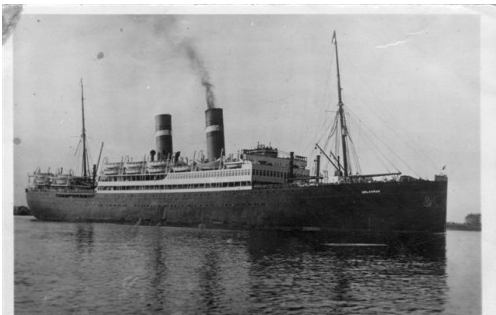
sliepen
Het
waren
grond.
pakken.
straf
moest
te

De reis ging van: Rotterdam ,Gibraltar, Algiers, Malta, Port Said,

Suez Kanaal, Rode Zee, Aden,
langs de kust van Afrika,> Guardafui ,
van de Malediven naar Sabang in ongeveer 6 dagen.
Bij Port Said kwamen veel bootjes, de zogenaamde Parlevinkers,
langs zij om hun koopwaar aan te bieden. Aan wal was het spel wat we
tegenwoordig "Balletje, balletje" noemen. Daar werd er kippetje, kippetje geroepen
door de goochelaars.
In een paar havens was er de mogelijkheid om post te ontvangen en te versturen.

Onderweg op de Rode Zee, werd het appel afgeschaft. Door de hitte gingen teveel
soldaten tegen de vlakke.
Bij Aden in de buurt hebben ze haaien gezien en voor de Afrikaanse kust potvissen.
In Aden kochten heel wat soldaten sigaretten. Zo'n 2 à 3000 stuks was normaal.
De bemanningsleden kochten er tapijten om mee naar huis te nemen.
Aan boord was er vertier. Er werden bokswedstrijden georganiseerd,
filmvoorstellingen met Laurel en Hardy, er waren kerkdiensten en revue.
Op deze reis had iemand een hondje, Jackie, meegesmokkeld. Ook dit gaf afleiding.
Verder weten we uit andere verhalen en dagboeken dat er verplichte rusttijden waren
tussen 14:00 en 16:00 uur. Er vond ook ochtendgymnastiek plaats, meestal; rond
een uur of 06:00. Informatie over hoe je jezelf kon beschermen tegen de malariamug.
Het eten was goed. Aardappels met kapucijners of prinsessenbonen, pudding na.
Onderweg vond een gezondheidsinspectie plaats. Op scabiës, schaamluis en allerlei
andere zaken. Op de terugtocht zou dit wekelijks plaatsvinden.
Bij het passeren van de Evenaar, kwam "Neptunus" aan boord.
Advies bij het van boord gaan: "Gooi geen blikjes weg want daar maakt de vijand
handgranaten van.

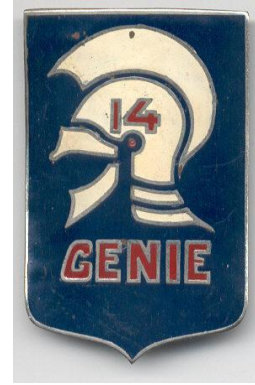
Kaart verzonden aan fam. van de Lei in
Groningen op de dag van zijn vertrek.

Tinus in Nederlands Indië

De 14de Genie veldcompagnie is opgericht 7 januari 1948.
Ze waren een onderdeel van de E-divisie Drietand.
Hun symbool, de helm, was getatoeëerd op de arm van Tinus.
Ze waren ingedeeld bij de Z-brigade en de U-brigade.
Hun actiegebieden waren: Sentang, Kisaran, Tandjoeng Poera,
Bindjai, Poeloeh Brayon, Padang, Fort de Kock
Commandant: Kapt. H.A. Franssen 07-01-1948 / 30-08-1948,
Maj. Y. Best 30-08-1948 / en Kapt. M. Müller
Er is 1 man omgekomen. Dat moet enorme indruk hebben gemaakt
aangezien ik daar een heleboel foto's van heb gevonden.
Na contact met Jan Bleijenberg, bleek dit dezelfde persoon te zijn.

Niet gestorven in de strijd maar door Malaria.
Gijsbertus de Wildt, geboren 07-01-1927 te Beesd,
overleden 04-12-1949 te Padang.
Overleden aan Malaria in het ziekenhuis in Padang

Dienst voor

Gijsbertus de Wildt

Gijsbertus de Wildt, de enig omgekomen militair (volgens het boekje "Palman qui ferat). Geboren 7-1-1927, overleden Padang 4-12-1949. Overleden aan malaria.

Tijdens de 2e politionele actie, op 19 december 1948, nam de 14e Genie Veld Cie. deel aan de opmars naar Fort de Kock. Op de eerste dag ondervond de opmars zeer veel vertraging op het traject richting Loeboek Soelasih. Een deel van de hoofdmacht was genoodzaakt te voet verder te gaan. Nadat de genie de vier bruggen, die in het traject lagen, had hersteld en de vele versperringen had geruimd, kon ook de gemotoriseerde colonne de opmars vervolgen.

In hoog tempo werd de opmars voortgezet via Padangpandjang naar Fort de Kock dat op 22 december werd bereikt.

Ook in de dagen hierna werd 14 GnVeldCie veelvuldig ingezet bij zuiveringsacties in het nieuw bezette gebied.

Tekst achterop de foto: Alweer een kampong bevrijdt

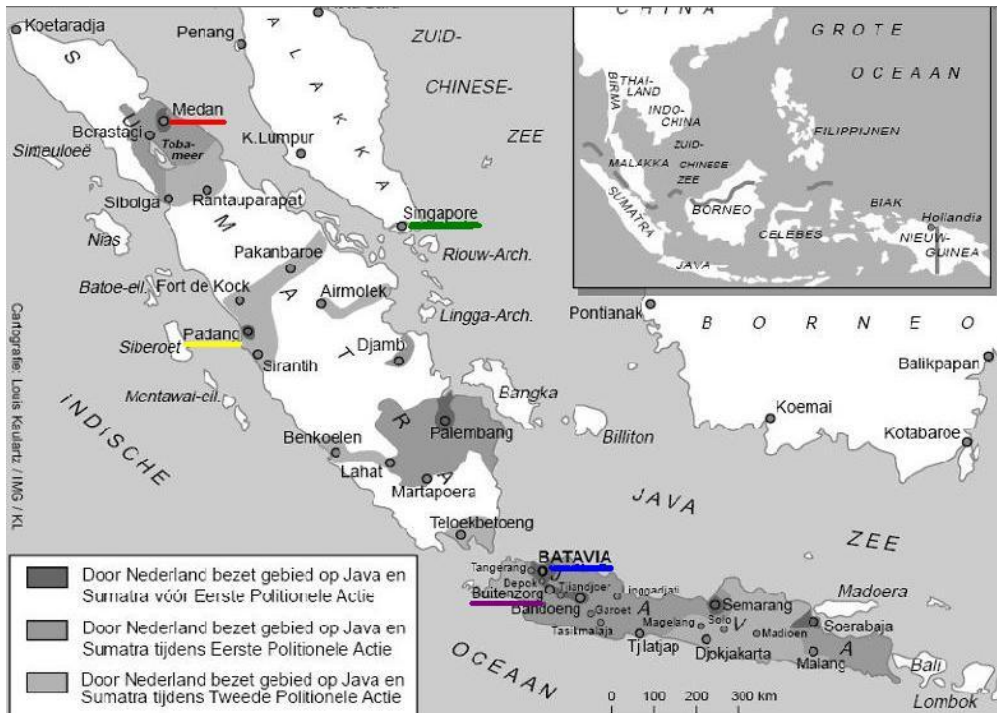
en zware tijd aan. De hoofdtak van 14
in de convooiwegen tussen de belangrijkste

Zoals bijvoorbeeld het traject Padang - Padangpandjang, door de Anaikloof, waar maar liefs zes bruggen werden gebouwd, of het traject Painan - Indrapoera. Vele ander bruggen zijn geslagen bijv. te Pahnkambar, Koera Tadjie en Moeara Sako. Vaak kwam het voor dat een net herstelde brug diezelfde nacht weer door de TNI werd vernield, waarna de genisten de volgende dag weer opnieuw konden beginnen.

Na het cease fire, in augustus 1949, werd het nieuw bezette gebied geleidelijk overgedragen aan de Republikeinse troepen. In december 1949 was de gehele 14 GnVeldCie weer gelegerd in Padang.

Op 7 april 1950 werd 14 GnVeldCie ingescheept op de "Johan van Oldebarneveldt" en overgebracht naar Java waar het tot aan de repatriëring gelegerd was in Buitenzorg.

Op 28 februari 1948 vertrok Tinus per SS KPM “Volendam” richting Nederlands Indië.

Op 26 maart 1948 kwamen hij aan in Belawan (Medan, Oost-Sumatra). Daar is hij 6 maanden gebleven.

30 september 1948 ging Tinus aan boord van de Plancius richting Batavia. Ze hebben een korte tussenstop gemaakt in Singapore. Na aankomst in Tandjong Priok (haven van Batavia) werd men gelegerd te mr. Cornelis. Op 9 oktober vertrok hij naar Padang waar hij 12 oktober aankwam.

Na deze tussenstop zijn ze vertrokken naar Tandjong Priok (Haven van Batavia) Vanuit deze haven vertrokken ze op 9 oktober met de "van Oudshoorn" naar Padang waar zij 12 oktober aankwamen.

Toen door naar Padang in West-Sumatra. In zijn functie van chauffeur is hij in diverse vrachtwagens door het immense Sumatra wezen rijden.

De laatste maanden van zijn diensttijd was Tinus op het eiland Java in Batavie (nu Jakarta) gelegerd. De post: Meester Cornelis (nu een stadsdeel van Jakarta)

27 mei 1950 was Tinus weer in Nederland.

Voor zijn tijd in Indië heeft hij de orde voor de vrede gekregen en 2 gespen.

De medaille en het bijbehorende certificaat is in mijn bezit. De gespen zijn spoorloos.

Van deze plaatsen heb ik 300 foto's. Het tijdsbeeld van de geschiedenis klopt met de volgorde waarmee mijn vader ze heeft ingeplakt. Ik heb ze met een mesje voorzichtig losgepeuterd en heb de 2 lagen papier er met engelengeduld van afgeschraapt. De teksten die Tinus op de achterkant heeft gezet gaven mij een beeld van de grimmigheid, ontroering, kameraadschap en zijn eigenbeeld. Een kostbaar iets.

Tinus bouwde als soldaat bij de 14de Genie Veldcie., bruggen. Onder andere Baileybruggen. Een Baileybrug is een paneelbrug. Met standaard panelen die onderling verbonden

worden. Speciaal ontworpen (door de Brit Donald Bailey) voor de Genietroepen zodat mankracht ze in allerlei posities in elkaar kunnen zetten. Een brug kan zo'n 60 meter overlappen en zware voertuigen dragen. Vele foto's laten dit zien. Ze worden gebruikt als tijdelijke brug.

Later werd hij chauffeur en oppasser. Oppasser is zoiets als een Personal Assistent. Zorgen voor vervoer en de huishoudelijke beslommeringen. Hij leerde ons vroeger al hoe een tafel officieel gedekt moest worden.

Uit de persoonlijke opmerkingen van zijn chefs is te achterhalen dat hij een bescheiden betrouwbaar man was die vaak bij vertrouwelijk gesprekken aanwezig was en zijn mond wist te houden.

Verder kan ik me verhalen herinneren waarbij Tinus, voor straf, 's avonds in een kooi moest slapen. De geluiden uit de jungle, het op je hoede moeten zijn voor de vijand, zorgde voor spanning. Hij vertelde dat er vuurvliegjes waren die net leken of er iemand op je af kwam met een sigaret in zijn mond.

Latrines werden gebouwd door een rechthoek te graven en daar 2 balken overheen te leggen. Je zat dan met je rug tegen elkaar. Er kwam een muur van gevlochten riet (atap) omheen en een roestig stuk golfplaat boven op.

Het moet een totaal onbekend en surrealistisch leven zijn geweest. Een Band of Brothers zal zeker zijn ontstaan tussen de manschappen. Veel ooggetuige verslagen heb ik gelezen en hebben mij die indruk gegeven.

Het feit dat aan het einde van de oorlog foto's werden uitgewisseld van elkaar met op de achterkant boodschappen als: "Ter herinnering aan je Japie" en "je M. " geven de band weer.

De kameraad van Tinus is nog regelmatig op visite geweest in zijn geboortedorp. Jaren volgen met reünies en contact.

In de tijd in Nederlands Indië, konden de militairen via het blaadje "de Koerier" op de hoogte worden gehouden van de gesneuvelde militairen. Deze lijst werd steeds groter.

Tinus is uiteindelijk in 1950 met de General Stewart naar Nederland teruggekomen. De kans die hem werd geboden om te emigreren naar Australië, werd door het thuisfront tegengehouden. Dat was jammer, omdat bij emigratie vanuit Indië, de regering je gratis vervoerde, met de mogelijkheid om terug te gaan binnen een jaar. Dit aanbod was vanuit Nederland niet meer geldig. (Dit is verteld door Tinus zelf en moet door bronnen nog bevestigd worden)

Het blijkt dat de Nederlandse Regering in 1949 voor het eerst de emigratie van individuen subsidieert.

2de Politonele actie, 19-12-1948 – 5-1-1949

Mijn vader heeft mij verteld, dat hij een "onderdeel" hiervan was. Aan de hand van de op chronologische volgorde van de foto's en de datum met commentaar wat hij erbij zette, blijkt dat hij gedurende deze periode in het gebied aan het "werk" was.

Mijn vader zei over zijn periode in Nederlands Indië: "Er gebeurde minder leuke dingen maar daar probeerde je niet aan te denken".

Ik stelde hem ooit de "onschuldige" vraag op negenjarige leeftijd: "Pa, heb je wel eens iemand doodgeschoten"? Hierop heb ik de enige klap in mijn hele leven van

mijn vader gekregen.

Bij het solliciteren bij de Amsterdamse Politie in Amsterdam werden inlichtingen ingewonnen bij diverse mensen die Tinus hebben meegemaakt. Van Dominee tot zijn meester van de lagere school, van de gemeentesecretaris uit zijn dorp tot zijn leidinggevend van Militaire dienst.

Hieronder een verslag van een van de leidinggevende van Tinus in zijn chauffeurstijd.

M.J. Dek:

“Hij heeft getoond een zeer goed aanpassingsvermogen te hebben, zijn doorzettingsvermogen was eveneens onbegrensd. Onder “normale” omstandigheden maakt hij een ietwat “teruggetrokken indruk”, hetgeen niet in overeenstemming is met zijn karakter. Een goed en handig chauffeur, die elke lastige situatie bevredigend wist op te lossen. Hij is een zeer betrouwbaar persoon, die bij vele vertrouwelijke gesprekken aanwezig was en bij wie men, in zijn aanwezigheid, rustig alle bijzonderheden kon bespreken zonder dat er wat uitlekte”.

Bij terugkomst in Nederland kregen de militairen Fl. 10.00 voor elke maand dat zij in Nederlands Indië waren. Mijn vader kreeg zo'n Fl. 360.00. Deze heeft hij bij thuiskomst in zeer korte tijd opgemaakt. Hij heeft “feest” gevierd met het thuis zijn. Bij dat “feest” vieren zullen we de nodige kanttekeningen plaatsen. Niemand weet wat er op zo'n moment bij thuiskomst in het hoofd moet hebben rondgespeeld. Zoals de militairen heen gingen op weg naar een groot avontuur, zonder een idee te hebben wat het precies inhield, zo zullen ze zijn teruggekomen. Geen idee hoe nu in het “normale” leven verder te gaan. Tenslotte had deze buitenwereld absoluut geen idee hoe het moest zijn geweest.

Wat heeft dit sorteren van foto's, het lezen van materiaal op Internet en het aanhoren van de persoonlijk verhalen nu met mij gedaan? Ik heb een beeld gekregen van de tijd in Nederlands Indië. Begrip met de gevoelens van de manschappen. En als laatste en belangrijkste, begrip voor mijn vader gekregen. Ik heb verhalen gehoord die ik nooit op zal schrijven. Verhalen die er voor gezorgd hebben dat ik mijn vader begrijp.

Mocht iemand bij het lezen van dit verhaal over aanvullingen beschikken, fouten aantreffen of mijn vader herkennen?

Graag uw reactie per mail naar: info@ginavanwijk.nl

Tinus aan het werk op de

brug

- 2 juli 1947** Bij de Koninklijke Landmacht, bij het 1e Regiment Pioniers, in persoon ingelijfd als gewoon dienstplichtige van de lichte 1947 uit de Gemeente Eelde onder nummer 36
- 2 juli 1947** In onderhoud bij de 4e Compagnie, 2e bataljon van het 1^e Regiment Pioniers
- 17 sept. 1947** Gedetacheerd bij de Mijnschool te Bergen op Zoom
- 26 sept. 1947** Einde detachering
- 22 okt. 1947** Overgeplaatst naar de 1e Compagnie, 1e Bataljon van het 1^e Regiment Infanterie
- 7 jan. 1948** Over naar de 14e Genie Veldcompagnie
- 28 feb. 1948** Uit Nederland vertrokken per SS Volendam
- 12 mrt 1948** Keerkring gepasseerd
- 26 mrt 1948** In Nederlands Indië aangekomen
- 1 apr. 1950** Soldaat der eerste klasse
- 4 mei 1950** Uit Indonesië vertrokken per ms "Gen. M.B. Stewart"
- 16 mei 1950** Keerkring gepasseerd
- 27 mei 1950** In Nederland aangekomen
- 1 juli 1950** Bij reorganisatie overgegaan bij het 1e Regiment Genietroepen (Pioniers)
- 9 juli 1950** Groot verlof
- 28 mei 1953** Terug
- 14 juni 1953** Groot verlof
- 1 juli 1955** Voorlopige vrijstelling verleend van opkomst in werkelijke dienst ingevolge oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.
- 15 sept. 1958** Registratief ingedeeld bij de Genie
- 1 okt. 1962** Ontslagen wegens dienstbeëindiging

Decoraties: Machtiging verleend tot het dragen van het Ereteken voor Orde en Vrede met de gesp 1948 en 1949.